

Валентина ЛЯШКО,

*учитель-методист української мови
та літератури*

Гужівського ліцею

Прилуцького району Чернігівської області

Моб.: 0661255354

E-mail: valya_29@ukr.net

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ХОДІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 6 КЛАСІ НУШ Із досвіду роботи

Нова українська школа ставить за мету забезпечити якісну освіту, що орієнтована на всебічний розвиток учня. Мовно-літературна галузь є важливою частиною програми НУШ, оскільки вона спрямована на розвиток ключових мовленнєвих компетентностей та охоплює такі результати, як **усна взаємодія, робота з текстом, письмова взаємодія та дослідження мовлення**. Оцінювання цих навичок є важливою складовою освітнього процесу, що має на меті формування активних і свідомих учасників суспільства.

На прикладі представленого конспекту кроку з української літератури для 6 класу розглянуто основні групи результатів у мовно-літературній галузі Нової української школи (НУШ) та методи їх оцінювання. Увага приділяється формуванню компетентностей, які охоплюють усну і письмову взаємодію, роботу з текстом та дослідження мовлення. Ця система оцінювання спрямована на розвиток навичок комунікації, критичного мислення та дослідницької діяльності, що допомагає учням не лише ефективно спілкуватися, але й формувати власні ідеї та рефлексувати.

Наведу приклади власного бачення оцінювання груп результатів упродовж конкретного уроку української літератури в 5-7 класах НУШ:

ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ			
Гр. 1	Гр. 2	Гр. 3	Гр. 4
усно взаємодіє УВ	працює з текстом ПТ	письмово взаємодіє ПВ	досліджує мовлення ДМ
аудіювання усний переказ усний твір діалог	читання мовчки читання вголос	письмовий переказ письмовий твір есе диктант	контрольна робота з мовної теми

1. Усна взаємодія (УВ)

Усна взаємодія в НУШ спрямована на розвиток навичок комунікації та критичного мислення. Учні вчаться формулювати ідеї, виражати емоції, відстоювати думки, а також слухати та аналізувати інформацію.

Методи оцінювання: оцінювання може проводитися під час участі учнів у дискусіях, діалогах, дебатах та групових роботах. Учителю відзначає здатність учня виражати власну позицію, аргументувати думки та активно слухати.

Критерії оцінювання: здатність до активного слухання, гнучкість мислення, чіткість та логічність викладу.

Приклади завдань: рольові ігри, дискусії на соціальні теми, короткі виступи та презентації, інтерактивні вправи на комунікацію, зокрема робота в парах або групах.

2. Робота з текстом (ПТ)

Мета роботи з текстом полягає у формуванні в учнів вміння розуміти зміст тексту, аналізувати його, виділяти ключові ідеї, оцінювати достовірність та критично оцінювати отриману інформацію.

Методи оцінювання: учні виконують завдання на розуміння прочитаного (виділення основної ідеї, формулювання висновків, аналіз деталей).

Аналітичні завдання: учням пропонуються тексти різних жанрів для аналізу, щоб оцінити їх здатність виділяти теми, персонажі, мотиви та інші елементи структури.

Приклади завдань: робота з літературними та інформаційними текстами: створення плану, тестів за змістом, підсумку або рефлексії на прочитане, завдання на знаходження специфічної інформації в тексті, оцінювання достовірності джерел та критичний аналіз змісту.

3. Письмова взаємодія (ПВ)

Письмова взаємодія зосереджується на здатності учня логічно викладати думки у письмовій формі, дотримуючись правил орфографії та стилю. Письмова мова розглядається як засіб вираження ідей, почуттів та аргументації.

Методи оцінювання (оцінювання письмових робіт): твори, есе, рефлексії та інші види письмових робіт аналізуються на відповідність стилю, логічність побудови, грамотність. Також учням пропонується рецензувати роботи однокласників, давати зворотний зв'язок, що сприяє розвитку критичного мислення та вміння конструктивно аналізувати письмові тексти.

Приклади завдань: написання творів на вільну тему або за заданою структурою, вправи на письмо різних типів текстів (наприклад, листи, есе, звіти).

4. Дослідження мовлення (ДМ)

Навички дослідження мовлення допомагають учням розуміти структуру мови, аналізувати її особливості та закономірності. Це сприяє кращому розумінню мовних норм, стилів і культурних аспектів мовлення.

Методи оцінювання: учні виконують міні-дослідження з мовознавства, аналізують мовленнєві явища, роблять висновки, що сприяє їх науково-дослідницькому розвитку; виконують тести, спрямовані на перевірку теоретичних знань з мовознавства та здатності до їх практичного застосування.

Приклади завдань: дослідження стилів мовлення у різних джерелах, вивчення слів-синонімів, аналіз культурних відмінностей у мовленні; проекти, у яких учні досліджують конкретні мовні аспекти, як-от словотворення, лексичні або граматичні явища.

Результати оцінювання у мовно-літературній галузі НУШ сприяють розвитку різноманітних навичок, необхідних для успішного життя у сучасному суспільстві. Вони допомагають формувати комунікативну компетентність учнів, вміння самостійно досліджувати та критично мислити. Застосування ефективних методів оцінювання дозволяє вчителям не лише відстежувати академічний прогрес учнів, але й мотивувати їх до подальшого вдосконалення мовленнєвих навичок, що є надзвичайно важливим для їхнього майбутнього.

Конспект уроку української літератури в 6 класі, де не кожному етапі відбувається оцінювання результатів певної групи навчання

Навчальна програма укладена на підставі модельної навчальної програми «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 795 від 12.07.2021).

Тема. Євген Гуцало «Лось». Дослідження протистояння добра і зла в оповіданні «Лось».

Мета: *формувати предметні компетентності:* працювати над поглибленим аналізом оповідання «Лось» з елементами дослідництва, дослідити протистояння добра і зла в оповіданні «Лось»; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, навички аналізу й синтезу прочитаного; уміння самостійно добирати та аналізувати матеріал; *ключові компетентності:* спілкування державною мовою (уміння усно й письмово висловлювати свої думки та почуття, уміння розуміти й аналізувати інформацію, уміння спілкуватися в різних ситуаціях), інформаційно-цифрову компетентність та медіаграмотність (уміння знаходити, використовувати та створювати інформацію, уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, уміння вчитися впродовж життя, уміння ставити цілі та досягати їх, уміння організовувати свою роботу, уміння працювати самостійно); соціальну та громадянську компетентність (уміння спілкуватися та співпрацювати з іншими людьми, уміння бути відповідальним громадянином).

Форма уроку: урок-дослідження.

Обладнання: текст оповідання «Лось», підручники, таблиця «Добро і зло у творі», кола Вена, корисні покликання:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BE%D1%81%D1%8C>,
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F))

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Мотивація навчальної діяльності

1.1 Теорія літератури.

Оповідання – це невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному епізоді з життя одного персонажа (іноді кількох).

1.2. Озвучення реклами оповідання – завдання підготовлене вдома (Оцінювання ГР 3).

II. Повідомлення теми і мети уроку

2.1. Відтворити сюжет оповідання за поданими ілюстраціями (Оцінювання ГР 2).

2.2. Дослідницька робота (випереджувальне завдання) (Оцінювання ГР 1).

1 група (біологи): дати характеристику лося як тварини

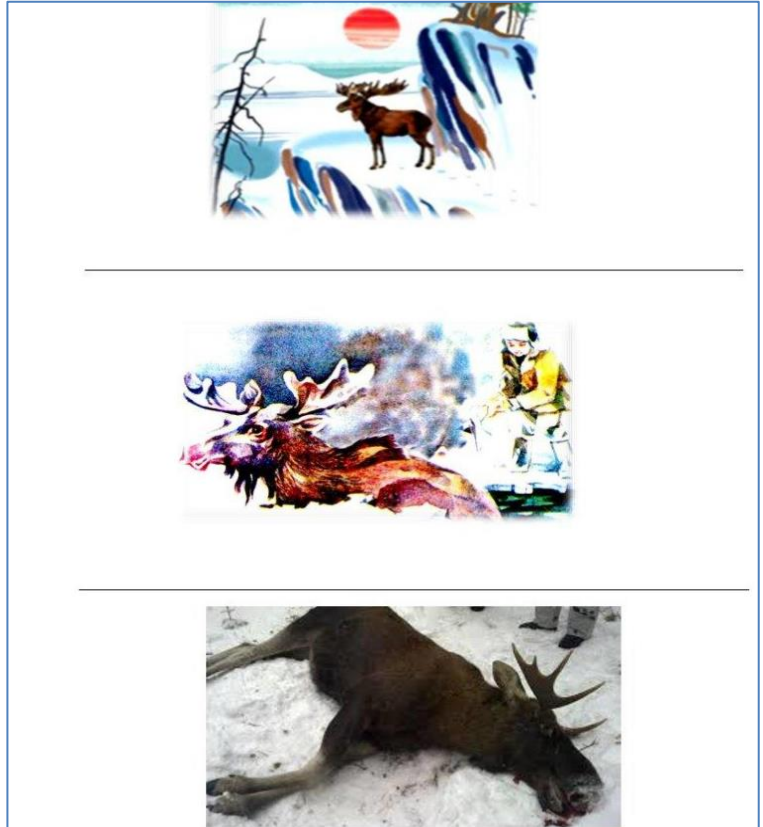
Орієнтовна інформація за покликанням

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BE%D1%81%D1%8C>

Лось — рід ссавців, найбільший представник родини оленевих. Сучасних лосів ділять на два види — лось звичайний і лось американський (іноді другий не виокремлюють). Перший трапляється в Україні, де його чисельність різко

скоротилася, тому 9 листопада 2017 лося внесли до Червоної книги країни рішенням Національної комісії з питань Червоної книги України після відповідної пропозиції у травні 2017 року.

Довжина тіла самця до 3 м, висота в загривку до 2,3 м, довжина хвоста 12 — 13 см; маса 360—600 кг, самки дрібніші за самців. За зовнішнім виглядом лось помітно відрізняється від інших оленів. Тулуб і шия у нього короткі, загривок високий, у вигляді горба. Ноги сильно витягнуті, тому, щоб напитися, лось вимушений заходити глибоко у воду або ставати на коліна передніх ніг. Голова велика, горбоноса, з нависаючою м'ясистою верхньою губою. Під горлом м'який шкірястий виріст (т. зв. «сережка»), що досягає 25—40 см. Шерсть груба, буро-чорна; ноги світло-сірі, майже білі. Зустрічаються також особини з цілком білим кольором хутра, при чому вони не є альбіносами. У дикій природі нараховується не більше 100 білих лосів.

Лось поширений в лісовій зоні Північної півкулі, рідше в лісостепу і на околицях степової зони. У Європі зустрічається в Польщі, Угорщині, Чехії, Білорусі, на півночі України, в Скандинавії і Центральній Росії; у Азії — від Північної Монголії і Північно-східного Китаю до північної частини сибірської тайги. У Північній Америці водиться на Алясці, в Канаді і на північному сході США, доходячи до штату Колорадо.

2 група (географи): Де відбуваються події в творі? (У заповіднику). А що ж таке заповідник? Дати відповідь на це питання нам допоможе географ.

Орієнтовна інформація за покликанням [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F))

Заповідник – це територія, на якій зберігається в природному стані весь її природний комплекс, тобто рослинний і тваринний світ. Заповідники виділяються як унікальні пам'ятки історії і культури, живої і неживої природи. В Україні

перебувають під охороною держави. Найвідоміші з них: Асканія-Нова, Канівський, Карпатський, Поліський, Чорноморський, Український степовий, Ялтинський гірсько-лісовий... Головні функції українських заповідників — збереження рослинного і тваринного світу території та їх вивчення.

2.3. Заповнення таблиці «Добро і зло у творі» (Оцінювання ГР 3).

Добро	Зло
Гармонія в природі	Людина нищить природу
Хлопці врятували лося	Дядько Шпичак вбив лося
Тварина була вдячною братам	Прагнення дядька уникнути відповідальності
Співчуття хлопців до вбитої тварини	Прагнення дядька зробити хлопців своїми спільниками
Бажання хлопців покарати дядька	Відсутність гуманності у дядька у ставленні до природи

2.4. Порівняльна характеристика персонажів «Кола Вена» (Оцінювання ГР 2).

2.5. Мінідискусія

Досі вивчені твори мали щасливий кінець. Уперше оповідання «Лось» закінчується трагічно. На вашу думку, чи потрібно читати і навіть вивчати такі твори?

III. Підсумок уроку

3.1. «Мозкова атака»

- Чому природа потребує захисту?
- Що ти можеш зробити для її збереження?

3.2. Есе «Займи позицію» (Оцінювання ГР 3).

- В оповіданні «Лось» – дві історії, в яких по-різному повели себе люди: одні стали рятівниками, інший – убивцею. То хто ж така людина? Володар природи, її друг чи ворог?

IV. Оголошення результатів навчальної діяльності

4.1 Оцінювання учнів.

V. Домашнє завдання

Метод «Вибери сам»

1. Спрогнозуйте кінцівку оповідання, уявивши, що у творі не з'явився дядько Шпичак (Оцінювання ГР 1).

2. Напишіть есе на тему «Що потрібно для того, щоб роги лося щовесни зеленіли, наче розложистий кущик? (Оцінювання ГР 3)

Використані джерела

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BE%D1%81%D1%8C>,
2. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F))
3. <https://vseosvita.ua/library/komplekt-kartok-za-tvorom-e-gucala-los-233970.html>
4. <https://vsimosvita.com/konspekt-uroku-z-ukrayinskoyi-literaturi-dlya-5-klasu-na-temu-quot-yevgen-gutsalo-osnovni-vidomosti-pro-pismennika-vichne-protistoyannya-dobra-i-zla-naskrizna-tema-svitovogo-mistetstva-porushenn/>